

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-R1**

MAJ 2015

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Umberto Eco w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania

- Tekst teoretyczny dotyczy dwóch aspektów możliwych odczytań:
 - piękna jako absoulu/transcendencji, które według Umberto Eco istnieje poza światem
 - technik artystycznych służących ukazaniu piękna.
- Inne dopuszczalne odczytania:
 - tekst o pięknie i o tym, jak ono jest osiąganę
 - pokazanie względności piękna.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: PP 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte 1.7) rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję PR 1.2) twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej).
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: PP 1.2) określa problematykę utworu 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...] PR 3.1) dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego 4.1) wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekstach.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: PP 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony ([...] interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo) 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki.

KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

A	B	C	D	E	F	G	H
Określenie problemu	Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
9 Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	9 Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne	2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójn.	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6 Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	6 Stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne		3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczne zaburzenia spójności	2 Styl częściowo stosowny	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3 Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	3 Stanowisko częściowo adekwatne do tekstu						
0 Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	0 Brak stanowiska lub stanowisko nieadekwatne do tekstu	0 Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	0 Styl niestosowny	0 Liczne błędy rażące	0 Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące oceny wypowiedzi argumentacyjnej

A. Określenie problemu. Zdający powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu oraz sformułować ten problem. Określenie problemu jest oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

Określenie problemu uważa się za

- **pełne**, jeśli praca zawiera zarówno odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego historycznymi uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).
- **niepełne**, jeśli praca nie zawiera interpretacji trafnie rozpoznanego problemu.
- **częściowo zgodne** z tekstem, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

B. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu.

Uczeń powinien **omówić i ocenić rozwiązanie** zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za:

- **częściowo adekwatne do tekstu**, gdy zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.
- **pełne**, gdy zawiera ono odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego.
- **niepełne**, kiedy brak trafnego odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o niezajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

Wagę zaburzenia funkcjonalności ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której uczeń jasno rozwija swoją myśl, uznaje się za niewielkie zaburzenie, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie w zakończeniu wcześniejszych wywodów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiadzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
 - **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
 - **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.
- Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe.

Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstów i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo jego wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) tekstów danych w zadaniu nie jest ich interpretacją.
- W pracach powinny zostać wskazane płaszczyzny porównania (np.: kontrast między perspektywą ogólną a jednostkową, patetyczny język a język relacjonujący obserwowane zjawiska, historia Polski a historia jednostek, Syberia jako metafora polskich losów).
- Możliwe jest interpretowanie tekstów danych w zadaniu poza ich kontekstem macierzystym.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście 1.7) rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.1) prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki 1.2) określa problematykę utworu 1.3) rozpoznaje konwencję literacką [...] 2.1) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje [...] oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje 2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]) 2.5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne) PR 2.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym) PR 2.3) rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe [...] oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji [...]

	3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze, wyznaczniki kompozycji) 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...] 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich 3.4) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu PR 3.2) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej 1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo) 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki lub retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

KRYTERIA OCENY INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

A	B	C	D	E	F	G	H
Koncepcja porównywania utworów	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
6 Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	12 Uzasadnienie trafne, pogłębione	2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
4 Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	8 Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione				2 Styl częściowo stosowny	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2 Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	4 Uzasadnienie częściowo trafne		3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczone zaburzenia spójności			
0 Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	0 Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą	0 Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	0 Styl niestosowny	0 Liczne błędy rażące	0 Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące oceny interpretacji porównawczej

A. Koncepcja interpretacji porównawczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia pewnych obszarów porównania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Koncepcja jest oceniana ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

Koncepcja jest:

- **niesprzeczna z utworami**, jeśli znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne.
- **częściowo sprzeczna** z utworami, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów drugorzędne.
- **całkowicie sprzeczna z utworami, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach**.

Koncepcja jest:

- **spójna**, gdy wypowiedź w sposób wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.
 - **częściowo spójna**, gdy wypowiedź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej.
 - **niespójna**, gdy wypowiedź obejmuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą interpretacji).
- Brak koncepcji to brak wskazania zasady zestawienia utworów.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie **trafne** zawiera wyłącznie **powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów.

Uzasadnienie jest:

- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – pojawi się przynajmniej jeden argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekstach, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogłębione**, gdy wszystkie argumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny**, dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

1. W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa ucznia, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:
 - a. zmienionej kolejności liter w wyrazach,
 - b. wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
 - c. opuszczonego początku lub końca wyrazu,
 - d. występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
 - e. mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em*, *q-om*,
 - f. mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie*, *zachwilę*, *napewno*,
 - g. niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
 - h. pisowni niezgodnej z zasadami ortografii [od uczniów wymaga się dobrej znajomości zasad ortografii, co powoduje nadmierne do nich zaufanie i schematyczne ich stosowanie, np.: *startóje* bo *startować*, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (których pisownię trzeba zapamiętać)],
 - i. błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.
2. Uczeń, u którego stwierdzono dysgrafię ma prawo pisać bardzo wolno i stawiać niekształtne litery, pisać mało czytelnie i poza liniami.
3. Wszystkie inne uchybienia w pracy nie są uzasadnione wymienionymi dysfunkcjami.